

UDK 929Mandić, M.
272-522(497.16Boka kotorska)“18/19”
7.041.5
<https://doi.org/10.53745/ccp.46.91.6>

Izvorni znanstveni rad
Primljeno: 9. svibnja 2022.
Prihvaćeno za objavljivanje: 4. siječnja 2023.

ZAVJETNA SLIKA PELIGA CAROLINA U SVETIŠTU GOSPE OD ŠKRPJELA – DAR SVEČEVA STRICA KAP. MATIJE MANDIĆA

Željko BRGULJAN
neovisni istraživač, Zagreb
zeljko.brguljan@gmail.com

U članku se obrađuje zavjetna slika kap. Matije Mandića, koja se čuva u zbirci svetišta Gospe od Škrpjela na istoimenom otoku pred Perastom u Boki kotorskoj. Sliku je darovao kap. Mandić nakon preživjelog uragana na moru i spašavanja u blizini Ancone 1852. godine. Kod restauracije slike 1969. otkriven je potpis autora te je pripisana tršćanskom slikaru francuskog podrijetla Vincenzu Poiretu. Nedavnim istraživanjem obiteljskih korijena katoličkog sveca sv. Leopolda Bogdana Mandića, rodom iz Herceg-Novog, utvrdili smo identitet kap. Matije Mandića, pronašli dotada nepoznate podatke o njegovu životu te otkrili da je darodavac portreta peliga Carolina u oluji upravo svečev stric. Zaokružili smo priču o stradanju novskog peliga i drugim novostima o novskoj obitelji Mandić.

KLJUČNE RIJEČI: *pelig Carolina, ex-voto, kap. Matija Mandić, sv. Leopold Mandić, Gospa od Škrpjela, Boka kotorska.*

Pomorska tradicija Boke kotorske izuzetno je stara, a zaljev je uzdigla upravo pomorska trgovina – i gospodarski i kulturno. Zahvaljujući toj djelatnosti Boka je čitav niz stoljeća bila povezana sa značajnim jadranskim, sredozemnim i inim središtima usvajajući sve novitete i uvozeći tehničke izume napredujuće civilizacije. Unosna pomorska trgovina, nakon proslavljenih pomorskih mjesta Kotorskog zaljeva Perasta, Prčanja i Dobrote, razvila se i u Novskom zaljevu, poletno nakon mletačkog preuzimanja grada od Turaka 1687. godine te posebno intenzivno od polovice 19. stoljeća.

Nezaobilazan dio opće i pomorske povijesti Herceg-Novog su i hrvatske obitelji Mandić i Carević, čija su razlistana stabla dala ovom gradu, zaljevu i svijetu najljepši cvijet Boke – kapucinskog sveca Leopolda Bogdana Mandića. Političke prilike i migracije, posebno

doseljavanje pravoslavnog življa iz novske okolice donijele su i drastične promjene strukture stanovništva Herceg-Novog. Godine 1784. u samom je gradu živjelo 137 katolika i 6 pravoslavaca, a u okolici 189 katolika i 6098 pravoslavnih žitelja.¹ Stoljeće kasnije, 1880., u Gradu je živjelo 1343 katolika i 2249 pravoslavaca.² U takvom višenacionalnom i multikonfesijskom okruženju stasao je mladi Bogdan Mandić.

Novska obitelj Mandić, prema svečevim biografima, bosanskog je podrijetla i smatra se plemenitog roda. Kao i mnoge druge hrvatske obitelji, Mandići su napustili Bosnu pred Turskim prodiranjem na zapad te se nastanili na jadranskoj obali.³ Na hrvatskoj obali nalazimo Mandiće na otocima Lošinju i Pagu te na jugu – u Poljicama i na otoku Braču. Otuda se Nikola Mandić sredinom 18. stoljeća naselio u Boku kotorsku, u gradić Herceg-Novi, tada dio Dalmacije, a danas crnogorske obale.

Sl. 1. Herceg-Novi s kućom Mandića (iza dimnjaka parobroda), Purger & Co., oko 1900., Zbirka Brguljan, Zagreb

Mandići su se srodili s novskim i peraškim rodovima i ubrzo počeli baviti teškom i opasnom, ali u bokeljskom kontekstu jedinom unosnom djelatnošću – pomorskom trgovinom.

¹ Milenko M. PASINOVIĆ, *Hrvati u Crnoj Gori s posebnim osvrtom na Boku kotorsku i drugu polovicu XX. stoljeća*, Kotor – Rijeka, 2005., str. 16–17.

² Ivan CRKVENČIĆ, Antun SCHALLER, »Boka kotorska: Etnički sastav u razdoblju austrijske uprave (1814.–1918. g.)«, *Hrvatski geografski glasnik*, god. 68, br. 1, Zagreb, 2006., str. 55, 57. – Tijekom 20. stoljeća broj je katolika kontinuirano padao, posebno od 1971., pa je 2003. u Herceg-Novom bilo 417 katolika i 10 249 pravoslavaca, a 2011. godine 1267 katolika i 26 012 pravoslavaca.

³ Pietro BERNARDI DA VALDIPORRO, *Pater Leopold. Život Sluge Božjega p. Leopolda Mandića kapucina iz Hercegnovoga*, Rijeka, 1959., str. 2.

Već u siječnju 1706. u izvorima je zabilježen izvjesni Ivan Mandić (Zuanne Mandi) iz Perasta koji je svojim brodom *Salvator del Mondo* stigao iz Drača u hercegnovski lazaret s teretom razne albanske robe.⁴ Nakon šesnaest dana karantene isplovio je s robom za Veneciju.⁵ Između 1708. i 1714. intenzivno plovi i trguje, a jednom prilikom, u pratnji mletačkog vicekancelara za Boku, prevozi talijanske vojnike koji su dezertirali s broda *Santa lega*.⁶ Zatekao se 26. travnja 1706. u luci Portik kod Vojuše za napada Tripolitanaca s mora i Turaka s kopna na peraške brodove, krcajući kukuruz na svoj fregadun.

Prije doseljenja Mandića u Boku kotorsku obitelj je prebivala u poljičkom selu Zakućac, nedaleko od grada Omiša.⁷ Nikola Mandić doselio se u Herceg-Novu oko godine 1760. i nastanio se u zapadnom dijelu grada. Ubrzo se vjenčao i dobio potomstvo.⁸ Preminuo je u svojoj kući u Novome 1812. nakon primljenog sakramenta bolesničkog pomazanja. Tijelo mu je bilo izloženo u franjevačkoj crkvi sv. Antuna te je nakon pjevane mise sahranjen *in sepoltura delli Confrati della Madonna di Concezzione*.⁹

Njegov sin Ivan, oženjen Peraštankom, bavio se pomorskom trgovinom. Primjerice, godine 1811. uplovljava u dubrovačku luku svojom bracerom *Madonna dello Scarpello*, a tri godine kasnije, kao vlasnik bracere S. Nicolo nosivosti 15 tona, traži od vlasti dozvolu plovidbe za Dubrovnik.¹⁰ Od 1825. vlasnik je bracere *Madonna del Carmine*, nosivosti 13 tona, s četiri člana posade.¹¹ U prosincu 1834., kao vlasnik i zapovjednik peliga *Unghero*, obraća se Lučkoj kapetaniji u Rosama s molbom da ga za putovanje do Rijeke i natrag zamijeni sin Bogdan.¹² Razlog tomu sigurno je bio zdravstveni problem jer je samo tri godine kasnije – 6. siječnja 1838. preminuo u 58. godini.¹³

Ivanov trećerođenac Matija Mandić također je bio pomorac. Rođen je u Herceg-Novom 16. rujna 1816., a preminuo 29. travnja 1864. u 48. godini života. Oženio se Karolinom Forti, rođenom u Kotoru 1830., srodnicom kanonika Jeronima Fortija, kotorskog župnika i vikara Kotorske biskupije u vrijeme biskupa Marka Kalogjere.¹⁴ Taj zaboravljen kotorski župnik, kršten u Kotoru 30. rujna 1822., sin je Ivana Osvaldovog Fortija i Tereze Corner iz Herceg-Novog.¹⁵ Kao pratitelj kotorskog biskupa vodio je zapise tijekom Kalogjerine prve kanonske vizitacije župama Kotorske biskupije od studenoga 1857. do kolovoza 1858.¹⁶

⁴ Državni arhiv Crne Gore – Arhivsko odjeljenje Herceg Novi, Političko-upravni mletački arhiv – PUMA (dalje: AHN PUMA), XXV – Kodeks, f. 162.

⁵ AHN PUMA, XXV – Kodeks, ff. 162-163, 166–167.

⁶ Nikola ČOLAK, *Regesti Marittimi Croati: Settecento, I Parte*, Padova, 1985., str. 113, br. 1437.

⁷ Tomislav J. ŠAGI-BUNIĆ, Četiri poruke sv. Leopolda Bogdana Mandića. Uz njegovu kanonizaciju, Zagreb, 1983., str. 6.

⁸ Župni arhiv Herceg-Novu (dalje: ŽAHN), Knjiga vjenčanih župe sv. Jeronima, I, str. 43.

⁹ ŽAHN, Knjiga umrlih župe sv. Jeronima, IV, s. p. (bez stranice) (11. X. 1812.)

¹⁰ Petar PALAVRŠIĆ, *Kapetani i jedrenjaci Herceg Novog*, Herceg-Novu, 2018., str. 112–113.

¹¹ Željko BRGULJAN, *Rodoslovno stablo katoličke obitelji Mandić iz Herceg-Novog*, rukopis. – Ovdje je nužno napomenuti da je u 19. stoljeću postojala i pravoslavna obitelj Mandića, doseljena iz Kamenog iznad Herceg-Novog, a također su se u Novome bavili pomorstvom.

¹² P. PALAVRŠIĆ, *Kapetani i jedrenjaci Herceg Novog*, str. 113.

¹³ ŽAHN, Knjiga umrlih župe sv. Jeronima, VI, br. 1, str. 14.

¹⁴ Željko BRGULJAN, »Biskup Marko Kalogjera i Boka«, *Biskup Marko Kalogjera o 120. obljetnici smrti. Zbornik radova znanstvenog skupa*, sv. 1, (ur. Viničije B. LUPIS), Blato, 2008., str. 63–64.

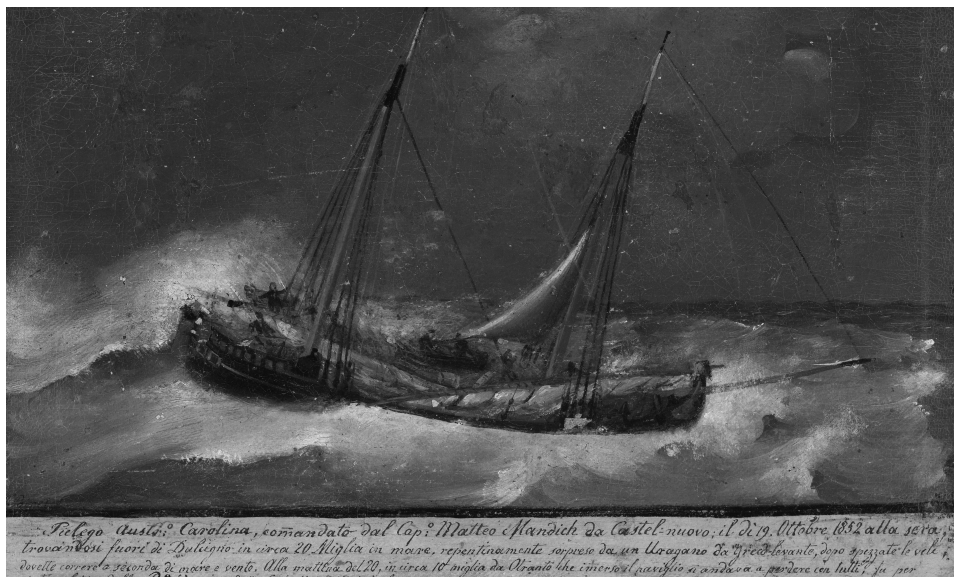
¹⁵ Biskupski arhiv Kotor, Knjiga krštenih župe sv. Tripuna, VI, rujna 1822.

¹⁶ Ž. BRGULJAN, *Biskup Marko Kalogjera i Boka*, str. 64.

Kako i priliči srodnici kotorskog kanonika, Karolinino kršćansko vladanje u novskim župnim knjigama ocijenjeno je kao odlično (*ottima*).¹⁷

Matija Mandić posjedovao je manji jedrenjak tipa pelig od 32 tone, sagrađen 1838. godine u Milni na otoku Braču. Prvo ime broda bilo je Giorgio Schenderbegh, a novi vlasnik kap. Mandić imenuje ga po svojoj uzornoj supruzi – V. Carolina.¹⁸ Nalazimo da je između 1854. i 1861. kap. Mandić njegov potpuni vlasnik – s 24 karata, a kao zapovjednik broda javlja se i kap. Karlo Marino Damjanović, sin pok Luke.¹⁹ Kap. Mandić 1863. stavlja brod u raspremu, a slijedeće, 1864. godine pelig Carolina prodan je Dobročanima Petričeviću i Dabčeviću, koji mu mijenjaju ime u *Speranza*. Brod je potonuo 15. ožujka 1871. u blizini Pule. Iste godine kada je raspremio svoj pelig kap. Matija Mandić kupuje u Korčuli tek sagrađeni trabakul nosivosti 78 tona, registrira ga u lučkoj kapetaniji Rose s namjenom za malu obalnu plovidbu i imenuje ga, ponovo po supruzi – *Carolina M.*, a zapovjednik broda je bio isti Karlo Damjanović iz Herceg-Novog. Već sljedeće godine Mandić ga prodaje Franu Takiniju iz Novoga, a 1865. prodan je u Trst te dalje, od sljedeće 1866. godine, plovi pod grčkom zastavom.²⁰

Pobožnost kap. Matije Mandića, kao vlasnika peliga *V. Carolina*, očituje se u daru koji je poklonio svetištu Gospi od Škrpjela na otočiću pred Perastom, kao uobičajen čin zavjetovanja u teškoj situaciji na moru.

Sl. 2. Zavjetna slika kap. Matije Mandića – pelig *Carolina* u oluji, Vincenzo Poiret, oko 1852., ulje na platnu, Zbirka Svetišta Gospe od Škrpjela, Perast (foto: Nenad Mandić)

¹⁷ ŽAHN, Stanje duša Župe sv. Jeronima, s. p.

¹⁸ P. PALAVRŠIĆ, *Kapetani i jedrenjaci Herceg Novog*, str. 114.

¹⁹ ANNUARIO MARITTIMO (dalje: AM), Trst, 1855., str. 194; AM, Trst, 1858., str. 208–209; AM, Trst, 1859., str. 228–229; AM, Trst, 1861., str. 212–213.

²⁰ P. PALAVRŠIĆ, *Kapetani i jedrenjaci Herceg Novog*, str. 114–115.

Slika prikazuje Mandićev pelig *Carolina* zahvaćen jakom olujom. Dvojarbolni jedrenjak bori se za zapjenjenim morem. Olujni vjetar diže »podivljale« valove koji stihijski nose brod prepušten sudbini. Trup broda prikazan je bočno i djelomično iz ptičje perspektive, što nam otkriva sadržaj i zbivanja na palubi. Uočavamo pet članova posade koji se držanjem za jarbole i kanape, usprkos jakom vjetru i valovima koji zabacuju preko broda, uspijevaju održati na brodu. Dvojica od njih bave se čamcem za spašavanjem, dok strgana jedra prekrivaju gotovo cijelu palubu broda. Ogoljeli jarboli strše sablasno prema nebu, a među njima, nad oblakom lebdi stilizirana ikona Gospe od Škrpjela obložena njezinim srebrnim okovom. U donjem dijelu slike, na traci svijetlog nanosa boje, stoji zapis: *Pielego Austr:o Carolina, commandato dal Cap:o Matteo Mandich da Castel-nuovo; il di 19. Ottobre 1852 alla sera, / trovandosi fuori di Dulcigno in circa 20 Miglia in mare, repentinamente sorpreso da un Uragano da Greco-levante, dopo spezzate le vele, / dovette correre a seconda di mare e vento. Alla mattina del 20, in circa 10 miglia da Otranto che immerso il naviglio si andava a perdere con tutti, fu per / intercessione della B:a Vergine dello Scarpello che drizzo il vento a tramontana, per cui alla sera sotto il Fanò si ricuparono*, koji nam otkriva sudionika i detalje događaja. Baveći se pomorskom trgovinom, Matija Mandić svojim se peligom *Carolina* u noći 19. listopada 1852. našao na moru, dvadeset milja udaljen od grada Ulcinja, zahvaćen iznenadnim olujnim istočno-sjeveroistočnim vjetrom. Uragan je strgao oba jedra i brod se, nošen vjetrom po moru, sljedeće jutro našao deset milja od Otranta u stanju pogibelji. No, zagovorom Blažene Gospe od Škrpjela, kojoj se posada utjecala, vjetar je prešao u blaži sjevernjak te su se tako *Carolina* s kap. Mandićem i posadom navečer našla spašena kraj luke Fano, sjeverno od Ancone.

Atmosferu u kojoj mali jedrenjak prepušten bijesu olujnog mora »žudi« za nebeskom zaštitom, autor ove votivne slike majstorski je prenio. Kolorit je bogat i, usprkos teškoj situaciji, topao, a atmosfera živa, da promatrač gotovo čuti ozon koji se širi nad proključalim morem. Doživljaj događaja koji nam je slikar likovno želio prenijeti potpun je, a informacija o događaju, ispisana kurzivom u donjem dijelu slike, detaljna.

Ipak je slika dugo krasila škrpjelsku zavjetnu zbirku kao djelo anonimnog autora, sve do druge polovice 19. stoljeća. Tek 1969. godine, prilikom restauracije slike u radionici Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture Dalmacije u Splitu (restaurator Filip Dobrošević), otkrila se signatura autora, desno nad legendom: *V. Poiret f.*²¹ To je potaklo Cvita Fiskovića na istraživanje o ovom dotad nepoznatom slikaru koje je iznjedrilo zanimljive podatke.²² Riječ je o akademskom slikaru francuskog podrijetla, rođenom 1813. u Trstu, Vincenzu Poiretu. On je neko vrijeme živio u Zadru, obilazeći Dalmaciju i slikajući vedute gradova kao i portrete njihovih građana. Moguće da je Poiret Mandićev *ex-voto* naslikao tek 1860. godine, za vrijeme posjeta Boki kotorskoj. No, prije će biti da je naslikan u Trstu neposredno iza dramatičnog događaja.²³ Mogao je kap. Mandić sliku naručiti i preko kolege – tršćanskog kapetana Giulija Poireta, moguće slikareva bliskog srodnika.²⁴ U sva-

²¹ Nadžupni arhiv Perast, *Miscellanea Brajković*, IX: *Slike brodova na Škrpjelu*, 27.

²² Cvito FISKOVIĆ, »Poiretova slika Mandićeva jedrenjaka u Perastu«, *Godišnjak Pomorskog muzeja u Kotoru*, XVII, Kotor, 1969., str. 157–166.

²³ C. FISKOVIĆ, »Poiretova slika Mandićeva jedrenjaka u Perastu«, str. 162.

²⁴ Radojica F. BARBALIĆ, »Naši kapetani u službi Lloydovog parobrodarskog društva u prvoj deceniji njegovog djelovanja«, *Godišnjak Pomorskog muzeja u Kotoru*, X, Kotor, 1962., str. 178.

kom slučaju, ova veličinom malešna a vrsnoćom izvrsna zavjetna slika jedino je poznato Poiretovo djelo toga žanra, a u peraškom svetištu podsjeća na teške trenutke pomorskog života, ali svjedoči i o pobožnosti kapetana Mandića.

de	Condizione	zione	Comunione				
	Mandich Paola g. ^{ra} Nicolò	1771.	..	Com. Com.	Cr.	Debole	..
	Mandich Gio. g. ^{ro} Nicolò Mariano, spid.	8. Feb. ^{ro} 1780.	..	id.	id.	Suff. ^{ta}	3. Feb. ^{ro} 1806.
	Angelica Mayrich moglie Ligera Figli.	1784	..	id.	id.	Buona	
	Nicolò	18. Gen. ^{ro} 1810.		id.	id.	..	
	Pietro.	27. Giug. ^{no} 1814.		id.	id.	id.	
	Matteo	16. 7bre 1810.		id.	id.	id.	
	Mandich Donato di Gio. Mariano	17. Feb. ^{ro} 1808.		id.	id.	id.	13. Gen. ^{ro} 1833.
	Anna Letich moglie Cvite Figli.	19. 7bre 1812.		id.	id.	id.	

Sl. 3. Popis članova obitelji Leopoldova djeda sa svečevim stričevima kapetanima Bogdanom i Matijom, Stanje duša, 19. st., Župni arhiv Herceg-Novi (foto: Ž. Brguljan)

Istražujući korijene jednog od najomiljenijih svetaca Katoličke crkve kojeg je Boka dala svijetu – sv. Leopolda Bogdana Mandića, utvrđena je obiteljska povezanost vlasnika i zapovjednika peliga Carolina te darovatelja zavjetne slike i sv. Leopolda. Kapetan Matija nije nitko drugi do mlađi brat svečeva oca – Petra (Antuna Stjepana) Mandića, rođenog u Herceg-Novom 27. lipnja 1814., a vjenčanog 27. travnja 1845. s Dragicom Carević iz istaknute novske obitelji.²⁵ Poput braće Matije i Bogdana i svečev otac Petar bio je pomorac i posjednik manjih trgovačkih brodova. I braća sv. Leopolda – Andrija i Petar Tomo nastavili su obiteljsku pomorsku tradiciju, kao agenti austro-ugarskog parobrodarskog društva Lloyd iz Trsta u Herceg-Novom, u posljednjim desetljećima 19. i na početku 20. stoljeća.²⁶ Kod drugoga nam to potvrđuje i zapis zanimanja uz njegovo ime prilikom vjenčanja u prosincu 1888. s Angelicom Spalatin iz Raba.²⁷

Sveti Leopold Bogdan dobio je ime po stricu Bogdanu, baštiniio skromnost i pobožnost od majke Dragice Carević, a hrabrost i plemenitost od majčine majke Eleonore kontese Bujović, iz znamenitog junačkog i pomorskog peraškog roda. S drugim stricem veže ga ljubav i

²⁵ ŽAHN, Stanje duša župe sv. Jeronima, s. p.

²⁶ ALMANACCO DEL LLOYD AUSTRO-UNGARICO (dalje: ALM), Trst, 1884., 242; ALM, Trst, 1894., 231; ALM, Trst, 1903., 241.

²⁷ ŽAHN, Knjiga vjenčanih župe sv. Jeronima, V, str. 26, br. 4.

odanost Gospi od Škrpjela, zaštitnici pomoraca čije je svetište uzdignuto nad malom hridi pred Perastom, kojoj je sv. Leopold ponizno hodočastio, a njegov stric Matija Mandić za udijeljenu milost zahvalio olujnim portretom jedrenjaka Carolina.

SUMMARY

VOTIVE PAINTING OF PELIG CAROLINA IN THE SHRINE OF OUR LADY OF ŠKRPJELA - A GIFT FROM THE SAINT'S UNCLE, CAP. MATIJA MANDIĆ

The author of the article analyzes a votive painting depicting the sailing ship Carolina owned by cap. Matija Mandić caught in a storm. The painting is preserved in the collection of the shrine of Our Lady of Škrpjela on the island of the same name, near Perast in Boka kotorska. The picture shows a smaller sailing ship, with two masts of the pelig type, in a battle with the foamy sea. The ship's hull is shown from the side, and the perspective reveals the events on deck. Namely, the five crew members manage to survive on the ship by holding on to the masts and ropes. While the torn sails cover the deck of the ship, the bare masts stick out eerily towards the sky, and among them, above the cloud, a stylized icon of Our Lady of Škrpjelo floats. In the lower part of the picture, on a strip of light paint, there is a note that reveals the participants and the details of the depicted event. The ship under the command of Capt. Mandić, on the night of October 19, 1852, was caught in a storm near the town of Ulcinj and was carried by the hurricane to Otranto. Later the storm took the ship all the way to Ancona, where both the ship and the crew were saved. The crew made a vow for salvation to Our Lady of Škrpjela. Therefore, Captain Mandić presented ex-voto, with a description of the event, to the shrine on the island in front of Perast, in Boka kotorska.

The author of this votive painting, Trieste painter of French origin Vincenzo Poiret, masterfully conveyed the atmosphere in which a small sailing ship is left to the fury of a stormy sea. The color is rich, the atmosphere is lively and the experience of the event that the painter wanted to convey to us is complete. The information about the event, written in italics in the lower part of the picture, is detailed. The painting was attributed to the work of V. Poiret only in 1969, after the signature was discovered during the restoration in Split. It is not possible to determine whether the painter painted it only in 1860 during a visit to Boka Kotor or earlier in Trieste.

Through recent research into the family roots of the Catholic saint Leopold Bogdan Mandić, a native of Herceg-Novi, the author has established the previously unknown identity of the commander and owner of the pelig ship Carolina. It was Capt. Matija Mandić, who named his sailboat after his exemplary wife - Carolina Forti. The information found about his life and activities gave us insight to the personality of Capt. Mandić, and above all revealed that the donor of the portrait of his sailing ship in the storm was also the uncle of Leopold Bogdan Mandić, a Capuchin saint from Herceg-Novi. Saint Leopold was named after his uncle Bogdan, and he inherited modesty and piety from his mother Dragica Carević, while his courage and nobility came from his mother's mother Eleonora who was countess Bujović. With his second uncle, he is bound by devotion to Our Lady of Škrpjela, the patron saint of sailors

whose shrine is raised above a small rock in front of Perast, to which St. Leopold humbly made a pilgrimage, and his uncle Matija Mandić thanked her for the grace of salvation at sea with a stormy portrait of the sailing ship Carolina, which still enriches the Škrpjela collection.

KEY WORDS: Pelig Carolina, ex-voto, Cap. Matija Madnić, St. Leopold, the shrine of Our Lady of Škrpjela, Boka kotorska